

«اجازه می‌خواهد معروض دارد که هیأت سفارت ژاپن با این دیدار رجاء و ائقتر و اعتقاد راسختر یافته است که گشایش مناسبات میان ایران و ژاپن آینده نوید بخش دارد.»

«سپاس و ستایش و احترام قلبی خود را به پیشگاه اعلیحضرت تقدیم می‌دارد، و آرزو دارد که نتایج این مأموریت موجب رضای خاطر مبارک باشد. بقای سلامت و دوام سعادت، عزت و شوکت و سلطنت ابد مدت شاهنشاه را در پرتو امداد آسمانی آرزو دارد.»

شاه از سخنانم بسیار خرسند شد و خطاب به من فرمودند: «بی زحمت نزدیکتر بیایید!» و من دو سه قدم پیش رفتم و توقف کردم. شاه باز گفت: «نزدیکتر؛ نزدیکتر بیایید!» دوباره دو سه قدم جلوتر رفتم و ایستادم. اکنون فاصله من با پادشاه حدود یک متر بود. شاه از مستند برخاست و ایستاد، و گفت:

«بسیار خوشوقتم که به شما و هیأت سفارت ژاپن خوشامد بگویم. با این که ایران و ژاپن در فاصله دور از هم واقع شده‌اند، باز ما هر دو مملکت آسیایی هستیم و حکومت شرقی داریم. برای همین است که نسبت به اعلیحضرت امپراتور ژاپن احساس دوستی و علائق قلبی متقابل دارم. اعلیحضرت امپراتور ژاپن را دوست صمیمی و والای خود می‌دانم. آرزو می‌کنم که ایران و ژاپن روابط سیاسی دوستانه و برقرار داشته باشند. امیدوارم که شما مساعی خودتان را برای ایجاد روابط دوستانه محکم و عمیق روزافزون مبذول کنید.»

پس از این سخنان تشریفاتی، ناصرالدین شاه به صحبت غیر رسمی پرداخت، و گفتگوی زیر به میان آمد:

شاه: «سفرتان در ایران به سلامت انجام شد و با مشکلی روبرو نشدید؟»
 من: «بسیار خوشوقتم که این سفر را به سلامت و خوشی گذرانیدیم و چشممان به جمال مهرآسای شاه روشن شد.»

شاه: «البته می‌دانم که راه خوب نیست، و کم و بیش دشواری داشته‌اید. امیدوارم که در آینده نزدیک در مسیراهایی راه آهن داشته باشیم.»

من: «برای گشت و گذار به ایران نیامده‌ام. به شوق زیارت اعلیحضرت پادشاه آمده‌ام، و برای دیدن و بر رسیدن اوضاع این جا. پس سختی سفر را هیچ احساس نکردم.»

شاه: «شما (در ژاپن) راه آهن ساخته‌اید؟»

من: «بله. ساخته‌ایم.»

شاه: «این کار به وسیله خارجی شده است یا به دست ژاپنی؟»

من: «همه کار به دست ژاپنی انجام شده است.»

شاه: «چند کیلومتر راه آهن ساخته اید؟»

من: «از توکیو تا یوکوهاما به مسافت ۱۸ میل و از کوبه تا اوئسو به مسافت ۷۰ میل خط آهن ساخته شده و خطوط دیگر در دست ساختمان است.»

شاه: «آیا ابزار کار را از کشورهای دیگر آورده اید؟»

من: «ریل را از خارج خریدیم، اما چیزهای دیگر را خودمان فراهم کردیم.»

شاه: «شما در ژاپن ماشین خانه قطار یا لوکوموتیو می سازید؟»

من: «در آغاز کار، آن را از خارج خریدیم. اما حالا خودمان می توانیم بسازیم.»

شاه: «در این کار) به افراد فنی خارجی نیاز دارید؟»

من: «اوایل به خارجیها نیاز بود، اما اکنون همه کارها را خود ژاپنیا می گردانند.»

شاه: «اعلیحضرت امپراتور ژاپن حالشان خوب است؟ تندرست هستند؟»

من: «اعلیحضرت امپراتور از سلامت برخوردارند و به کارهای مملکت می پردازند.»

شاه: «امپراتور چند سال دارند؟ چندمین سال سلطنتشان است؟»

من: «اعلیحضرت امپراتور ۲۸ سال دارند، و سیزدهمین سال سلطنتشان است.»

شاه: «آیا امپراتور امور مملکت را به خواست و اراده خود اداره می کنند؟»

من: «اعلیحضرت امپراتور خود به کارهای مملکتی می رسند، و وزیران دولت معظم له را یاری می دهند.»

شاه: «شنیده ام که شما دو مرجع مملکتداری را با هم دارید؛ یکی امپراتور که رئیس آیینی کشور

است، و دیگری فرمانروای لشکری یا «شوگون» که اداره سیاسی مملکت را در دست دارد! آیا درست

است که نهضت احیای قدرت امپراتور بتازگی صورت گرفته، و آیا این نهضت به معنی تحول در

نظام سیاسی مملکت است؟»

من: «پادشاهی ژاپن از دیرباز میان یک خاندان و نسل بعد نسل تداوم داشته است. ما در مملکتان

دو پادشاه نداریم. از حدود سده دوازده در ژاپن نظام حکومت لشکری برقرار شد، که در آن «شوگون»

یا سپهسالار کارها را اداره می کرد و امپراتور در حمایت این سپهسالاران بود. امپراتور میچی (امپراتور

کنونی) که روی کار آمد، نظام سپهسالاری را برهم زدیم (و قدرت فائق به امپراتور بازگشت).»

در این جا شاه درباره تداوم پادشاهی در یک خاندان و میان افراد همخون و از یک پشت، که به

ژاپنی مانسی ایتسوکوه خوانده می شود، پرسید و پاسخ دادم:

«نخستین امپراتور ژاپن «جیمو» بود که ۲۶۰۰ سال پیش پادشاهی داشت. از آن هنگام تاکنون

سلسله امپراتوری ژاپن میان پادشاهانی که از یک خون و نسل همدن دنباله داشته، و امپراتور «میچی» یکصد و بیست و چهارمین امپراتور از این سلسله است.»

ناصرالدین شاه سر تکان داد و باز پرسید:

شاه: «آیا قانون اساسی تازه در ژاپن پس از به سلطنت رسیدن امپراتور میچی تصویب و اعلام شد یا که قانون اساسی از مدتها پیش تدوین شده بود؟»

من: «قانون اساسی ما از ۲۵۰۰ سال پیش تاکنون هیچ‌گاه عوض نشده؛ و فقط اصلاحهایی در آن شده است و آن را با احوال و سیاست روز سازگار ساخته‌ایم.»

شاه: «آیا شما مستقیم از توکیو به بوشهر آمدید؟»

من: «ما از خلیج توکیو راهی این سفر شدیم. (در این جا دربارهٔ وضع خلیج توکیو و راه دریایی از آن جا به شاه توضیح دادم).»

شاه: «با کشتی خارجی آمدید یا کشتی ژاپنی؟»

من: «ما به ناو ژاپنی بنام «هی‌هی» که مستقیم به بوشهر می‌آمد سوار شدیم. اما پس از رسیدن به هنگ کنگ من به کشتی خارجی نشستم و ده روز زودتر از هی‌هی به بوشهر رسیدم.»

شاه: «هنگ کنگ در چین است. این طور نیست؟ آیا هنگ کنگ جزء خاک چین است؟»

من: «هنگ کنگ متصرفهٔ انگلیس است.»

شاه: «شما از تنگهٔ مالاکا هم گذشتید؟»

من: «بله، گذشتیم.»

شاه: «از توکیو تا بوشهر چند روزه آمدید؟»

من: «۶۰ روز طول کشید، چون همانطور که به شرف‌عرض رسید راه انحرافی آمدم.»

شاه: «از ژاپن تا این جا به راه مستقیم چقدر طول می‌کشد؟»

من: «خیال می‌کنم که با کشتی تندرو حدود ۴۵ روزه می‌شود آمد.»

شاه: «در سفر دریاییتان به تندباد یا توفان برنخوردید؟»

من: «با توفان ترس آوری روبرو نشدم.»

شاه: «قشون ژاپن چه تعداد سرباز دارد؟»

من: «نیروی زیر پرچم قشون ۵۰۰۰۰ نفر است و ۵۰۰۰۰ نفر هم افراد ذخیره داریم.»

شاه: «می‌دانید که چین چه عده سرباز دارد؟»

من: «عدهٔ قشون چین را ۸۰۰۰۰۰ نفر می‌گویند؛ اما در واقع این همه نیست (بیشتر) قشون آنها به

شیوه قدیم است. عده قشون طرز اروپاییشان، تا آنجا که به یاد دارم، حدود ۵۰۰۰۰ نفر است.»

شاه: «شیوه قشون ژاپن چگونه است؟»

من: «در آغاز، ما شیوه و سازمان نظامی فرانسه را گرفتیم. اما آهسته آهسته شیوه خاص خودمان را طرح انداختیم و بنیاد کردیم.»

شاه: «آیا همه سربازان ژاپنی به شیوه اروپایی مجهزند؟»

من: «بله؛ این طور است.»

در این جا شاه از جایش برخاست و به سوی ما آمد. شاه به من گفت که اعضای هیأت ژاپنی را معرفی کنم. من آنها را یک به یک اسم بردم. شاه می شنید و از برابر هر یک می گذشت و سرتکان می داد. پس از آنکه معرفی انجام شد، شاه پرسید:

شاه: «آیا همه بازرگانهای هیأت شما برای بررسی وضع بازار ایران به این جا آمده اند؟»

من: «بله، البته، دولت امپراتوری ژاپن ما را مامور ساخته است که درباره رابطه بازرگانی مذاکره کنیم.»

شاه: «آیا کسانی از همراهان شما می خواهند در ایران بیشتر بمانند؟»

من: «همه ما مدت کوتاهی این جا می مانیم. در این سفر هیچ یک از ما زیاد در ایران نخواهد ماند.»

شاه: «در راه بازگشت از ایران در اروپا می مانید یا که مستقیم به ژاپن می روید؟»

من: «قرار است که یکراست به ژاپن برگردیم. مقصد اصلی ما در این سفر ایران بود.»

در این جا شاه خطاب به من گفت:

شاه: «ما در غرب آسیا ساکنیم و شما در شرق آسیا هستید. میان ما از شرق تا غرب آسیا فاصله است. اما هر دو مان، در اصل، ملت آسیایی هستیم، و باید طرح خوبی برای پیشرفت و ترقی کشورهایمان، ایران و ژاپن، که هر دو ملت آسیایی اند تدبیر کنیم. برای داشتن رابطه نیکو، باید با ژاپن تجارت و داد و ستد داشته باشیم. از شما می خواهم که این تمایل قلبی مرا به امپراتور و یکایک وزیران دولت ژاپن برسانید. لطفاً به آنها بگویید که این آرزوی من است.»

من: «فرمایش شاهنشاه وسعت نظر و گشاده دلی آن اعلیحضرت را می رساند. کلام همایونی مرا تحت تأثیر نهاده و در دلم نقش بسته است. سخنان ملوکانه را از یاد نخواهم برد و آن را به اعلیحضرت امپراتور و هر یک از وزیران دولت ژاپن گزارش خواهم داد. یقین دارم که روابطمان نتایج خوبی به بار خواهد آورد.»

پایان شهریور ۱۳۷۹

تاج بخش

قسمت هفتم

- ۱- مسقط ناصرالدین شاه در ایران
- ۲- دستور وقت به حاکم امرایان در این حد
- ۳- نامه ناصرالدین شاه به امیرالسلطان
- ۴- مسقط ناصرالدین شاه در حضور
- ۵- مسقط ناصرالدین شاه در حضور
- ۶- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۷- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۸- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۹- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۱۰- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۱۱- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۱۲- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۱۳- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۱۴- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۱۵- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۱۶- نامه ناصرالدین شاه به امیرالسلطان
- ۱۷- نامه ناصرالدین شاه به امیرالسلطان
- ۱۸- نامه ناصرالدین شاه به امیرالسلطان
- ۱۹- نامه ناصرالدین شاه به امیرالسلطان
- ۲۰- نامه ناصرالدین شاه به امیرالسلطان
- ۲۱- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۲۲- گزارش امیرالسلطان در حضور
- ۲۳- گزارش امیرالسلطان در حضور

فهرست

- ۱ - فرمانی است به خط ناصرالدینشاه برای جلوگیری از گرانفروشی نان و گوشت
- ۲ - دستخط ناصرالدین شاه در خصوص تعویض حاکم استرآباد
- ۳ - تلگراف ناصرالدین شاه به ظل السلطان در خصوص امور دادگستری
- ۴ - دستخط ناصرالدین شاه برای تعقیب راهزنان
- ۵ - دستورات به حاکم استرآباد برای جلوگیری از تحریکات روسها
- ۶ - نامه امین السلطان به علاء السلطنه وزیر مختار ایران در لندن
- ۷ - دستخط ناصرالدین شاه در خصوص عبور کشتی های روسیه از رودخانه های شمال
- ۸ - دستخط ناصرالدین شاه در خصوص عبور کشتی ها
- ۹ - گزارش امین السلطان در خصوص نظرات دولت امریکا در خصوص کشتی رانی در کارون
- ۱۰ - گزارش در باره تهدیدات در روزنامه های روسیه
- ۱۱ - گزارش ظل السلطان به ناصرالدین شاه در خصوص عوامل انگلیس
- ۱۲ - درباره قرارداد رویترو دستور ناصرالدین شاه درباره فسخ آن
- ۱۳ - نامه ارفع الدوله درباره کمپانی راه آهن روسیه
- ۱۴ - گزارش سپهسالار در خصوص احداث راه آهن از طرف انگلیس ها
- ۱۵ - گزارش صدرالسلطنه سفیر ایران در امریکا به ناصرالدین شاه
- ۱۶ - نامه رئیس جمهور امریکا به ناصرالدین شاه
- ۱۶/۱ - نامه رئیس جمهور امریکا به ناصرالدین شاه
- ۱۷ - گزارش امین السلطان در خصوص ملاقات با وزیر مختار آلمان
- ۱۸ - دستور ناصرالدین شاه به امین السلطان
- ۱۹ - نامه امیرکبیر به ناصرالدین شاه
- ۲۰ - نامه امیرکبیر به ناصرالدین شاه
- ۲۱ - نامه سفارت روس به امین السلطان
- ۲۲ - گزارش در خصوص قیام مردم اصفهان بر علیه قرارداد رژی
- ۲۳ - تلگراف ظل السلطان به ناصرالدین شاه
- ۲۴ - تلگراف ناصرالدین شاه به ظل السلطان

- ۲۵ - نامهOLF وزیر مختار انگلستان به امین السلطان
- ۲۶ - دستخط ناصرالدین شاه
- ۲۷ - تلگراف امین السلطان به امیر نظام گروسی پیشکار آذربایجان
- ۲۸ - تلگراف فتحعلیخان والی خراسان
- ۲۹ - گزارش امین السلطان به ناصرالدین شاه
- ۳۰ - تلگراف حجة الاسلام میرزای شیرازی به ناصرالدین شاه
- ۳۱ - اعلام لغو قرارداد رژی
- ۳۲ - نامه سفارت بلژیک پس از لغو قرارداد رژی
- ۳۳ - دستخط ناصرالدین شاه در خصوص نامه سفارت بلژیک
- ۳۴ - نامه آرتستین پس از لغو قرارداد رژی
- ۳۵ - تلگراف سیدعلی اکبر تفرشی به حجة الاسلام میرزای شیرازی
- ۳۶ - نامه آرتستین برای پرداخت خسارت از طرف ایران
- ۳۷ - نامه حاجی میرزا حسن آشتیانی به امین السلطان پس از لغو قرارداد
- ۳۸ - تلگراف حاج شیخ فضل الله نوری به حاجی میرزا حسن شیرازی
- ۳۹ - تلگراف امین السلطان به علاء الملک
- ۴۰ - نامه امین السلطان درباره خسارت به رئیس دخانیات
- ۴۰/۱ - دستخط ناصرالدین شاه درباره استقراض از فرانسه
- ۴۱ - نامه سفارت انگلیس درباره وثیقه وام ها
- ۴۲ - تلگراف ارفع الدوله در خصوص قرضه مظفرالدین شاه
- ۴۳ - درباره استقراض از روسیه
- ۴۴ - نامه حسنعلی نواب در خصوص قرضه مظفرالدین شاه
- ۴۵ - نامه در خصوص گرفتن وام از روسیه
- ۴۶ - گزارش یمین السلطنه در خصوص کارشکنی روسها
- ۴۷ - نامه سیدجمال الدین به امین السلطان
- ۴۸ - دستخط ناصرالدین شاه به عنوان امین السلطان
- ۴۹ - تلگراف امین السلطان به ناظم الدوله
- ۵۰ - گزارش علاء الملک در خصوص سیدجمال الدین
- ۵۱ - نامه امین الدوله به ناصرالدین شاه
- ۵۲ - گزارش امین السلطان در خصوص سیدجمال الدین به ناصرالدین شاه

- ۵۳ - تلگراف امین السلطان به ناظم الدوله
- ۵۴ - تلگراف ناظم الدوله به امین السلطان
- ۵۵ - گزارش قوام الدوله در خصوص سید جمال الدین
- ۵۶ - تلگراف امین السلطان به ناظم الدوله
- ۵۷ - نامه سفارت انگلیس در خصوص سیدجمال الدین
- ۵۸ - تلگراف میرزا ملکم خان
- ۵۹ - پیشنهادهای اصلاحی میرزا ملکم خان
- ۶۰ - تلگراف ملکم خان درباره اهداف سلطان عبدالحمید پادشاه عثمانی
- ۶۱ - نامه ملکم خان پس از عزل از مقامات
- ۶۲ - نامه امین السلطان به حجة الاسلام شیرازی
- ۶۳ - موافقت انگلستان با پیشنهاد امین السلطان درباره ملکم خان
- ۶۴ - نامه میرزا ملکم خان به امین السلطان
- ۶۵ - نامه ظل السلطان به میرزا ملکم خان
- ۶۵/۱ - نامه آیت الله بهبهانی به اتابک
- ۶۵/۲ - فرمان افتتاح مجلس شورای ملی
- ۶۶ - نامه مجلس به شیخ فضل الله نوری
- ۶۷ - تلگراف علمای اصفهان
- ۶۸ - خطابه افتتاحیه مجلس
- ۶۹ - فرمان محمد علیشاه درباره مشروطیت
- ۶۹/۱ - درباره اوضاع اجتماعی
- ۶۹/۲ - درباره اوضاع اجتماعی
- ۷۰ - سوگند محمد علیشاه
- ۷۱ - تلگراف علمای تبریز در خصوص قانون اساسی
- ۷۲ - دستخط محمد علیشاه به عنوان اتابک
- ۷۳ - نامه وزیر مختار انگلیس درباره تقاضای انجمن تبریز
- ۷۴ - نامه بست نشینان درباره قانون اساسی
- ۷۵ - نامه بست نشینان
- ۷۶ - نامه حجة الاسلام شیخ فضل الله نوری در جواب مخالفان خود
- ۷۷ - نامه حجة الاسلام محمد کاظم خراسانی به ناصرالملک

- ۷۸ - نامه فتحعلیشاه به ناپلئون
- ۷۹ - نامه میرزا شفیع به وزیر خارجه فرانسه
- ۸۰ - نامه میرزا شفیع به وزیر خارجه فرانسه
- ۸۱ - نامه میرزا شفیع به وزیر خارجه فرانسه
- ۸۲ - نامه میرزا شفیع به وزیر خارجه فرانسه
- ۸۳ - نامه فتحعلیشاه به ناپلئون
- ۸۴ - نامه فتحعلیشاه به ناپلئون قسمت دوم
- ۸۵ - نامه میرزا شفیع به وزیر خارجه فرانسه
- ۸۶ - نامه میرزا شفیع به وزیر خارجه فرانسه
- ۸۷ - نامه عباس میرزا به ناپلئون
- ۸۸ - نامه فتحعلیشاه به ناپلئون
- ۸۹ - نامه میرزا شفیع به وزیر خارجه فرانسه
- ۹۰ - نامه میرزا شفیع به وزیر خارجه فرانسه
- ۹۱ - نامه عباس میرزا به ناپلئون
- ۹۲ - نامه فتحعلیشاه به ناپلئون
- ۹۳ - نامه عباس میرزا به ناپلئون
- ۹۴ - نامه میرزا بزرگ به وزیر خارجه فرانسه
- ۹۵ - نامه فتحعلیشاه به ناپلئون
- ۹۶ - نامه فتحعلیشاه به ناپلئون
- ۹۷ - نامه عسگرخان به ناپلئون
- ۹۸ - نامه عباس میرزا به ناپلئون
- ۹۹ - نامه عباس میرزا به عسگرخان
- ۱۰۰ - نامه فرخ خان به وزارت خارجه فرانسه
- ۱۰۱ - گزارش سپهسالار
- ۱۰۲ - گزارش ظل السلطان به ناصرالدین شاه
- ۱۰۳ - گزارش ظل السلطان به ناصرالدین شاه
- ۱۰۴ - گزارش رئیس اداره معادن
- ۱۰۵ - گزارش رئیس اداره معادن

فهرست منابع

فهرست منابع

نام کتاب	نویسنده	مترجم
اسناد سیاسی دوره قاجار	ابراهیم صفائی	
از صبا تا نیما	یحیی آرین پور	
ایران و ایرانیان	بنجامین	حسین کردبچه
اسناد نویافته	ابراهیم صفائی	
ایران در دوره سلطنت قاجار	علی اصغر شمیم	
امیرکبیر و ایران	دکتر فریدون آدمیت	
انقلاب مشروطیت ایران	پاولویچ	
ایران و مسئله ایران	لر دکروزن	وحید مازندرانی
ایران در عصر قاجار	لمتن	سیمین فصیحی
یاغها و کوشک‌های ایران	دونالد ویلبر	مهن دخت صبا
پیدایش مشروطه ایران	مجید یکتائی	
تاریخ اجتماعی ایران	ابوالقاسم طاهری	
تاریخ اجتماعی ایران	راوندی	
تاریخ مفصل ایران	عباس اقبال	
تاریخ موسیقی نظامی ایران	حسینعلی فلاح	
تاریخچه ارک سلطنتی	حسین ذکاء	
تاریخ معماری مدرن	پروفسور لئونارد	دکتر سیروس باور
تاریخ فلاسفه ایران	علی اصغر چلبی	
تاریخ بیداری ایرانیان	ناظم الاسلام کرمانی	
تاریخ مشروطیت	مجید یکتائی	
تاریخ مشروطیت ایران	احمد کسروی	
تاریخ ادبیات ایران	دکتر رضا زاده شفق	
تاریخ ایران	سرپرسی سایکس	فخر داعی گیلانی
تاریخ تمدن ایران	دکتر ذبیح‌اله صفا	
تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس	محمود محمود	

نام کتاب	نویسنده	مترجم
تاریخ صنایع ایران	کریستی ویلسن	دکتر عبدالله فریار
تاریخ ایران	عبداله رازی	
تاریخ فرهنگ ایران	دکتر عیسی صدیق	
تاریخ مطبوعات ایران	جهانگیر صلح‌جو	
تاریخ مشاهیر ایران و غرب	امیر مسعود سپهرم	
تاریخ معاصر ایران	مؤسسه مطالعات فرهنگی	
تاریخچه ساختمانهای ارک سلطنتی تهران در گذشته و حال	یحیی ذکاء	
تاریخ شیر و خورشید ایران	دکتر حسین کریمان	
تاریخ موسیقی از کورش تا پهلوی	حمید نیرنوری	
تاریخ موسیقی	عزیز شعبانی	
تاریخ فلاسفه ایرانی	سعیدی حسنی	
تاریخ انقلاب مشروطیت	علی اصغر چلبی	
تاریخ مفصل ایران	دکتر مهدی ملکزاده	
تاریخ اجتماعی ایران	عباس اقبال	
تاریخ احزاب سیاسی	راوندی	
تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس	ملک‌الشعراى بهار	
تعزیه و تعزیه خوانی	محمود محمود	
تلاش آزادی	صادق همایونی	
روابط ایران و روسیه	باستانی پاریزی	
زندگانی امیرکبیر	احمد تاج بخش	
سکه‌های شاهان اسلامی	حسین مکی	
سرگذشت موسیقی ایران	ترابی طباطبایی	
سفرنامه	روح‌اله خالقی	
سازهای ملی ایران	درویل	منوچهر اعتماد مقدم
ستایشگران دوره قاجار	عزیز شعبانی	
سیر فلسفه در ایران	خان ملک ساسانی	
سهام ایرانیان در پیدایش خط	محمد اقبال لاهوری	
	دکتر همایون فرخ	

نام کتاب	نویسنده	مترجم
سخنوران آذربایجان	عزیز دولت آبادی	
سفرنامه	یوشیدا ماساهارو	دکتر هاشم رجب‌زاده
شاهکارهای هنر ایران	پروفسور پوپ	
شناسایی موسیقی ایران	عزیز شعبانی	
شرح حال استاد بهزاد	ابوالفضل میربهاء	
شرح زندگی من	عبداله مستوفی	
صنایع دستی ایران	دکتر بهنام	
صنعت نساجی در ایران	احمد الوند	
علم و تمدن در اسلام	دکتر حسین نصر	
غزل معاصر ایران	محمد عظیمی	
فهرست بناهای تاریخی	اداره باستان شناسی	
فرش در اقتصاد و اجتماع ایران	دکتر حسین ناصر	
فلسفه در اعصار تاریخ ایران	سید حسین نصر	
مواد التواریخ	حاج حسین نخجوانی	
معماری ایرانی	پروفسور پوپ	غلامحسین صدری افشار
مالک و زارع	خانم لمتن	
معتقدات و آداب ایرانی	هانری ماسه	دکتر مهدی روشن ضمیر
مسافرت به ایران	درویل	منوچهر اعتماد مقدم
نگارگری در ایران	بازیل گری	فیروز شیروانلو
نقاشی قاجار	فالک	
یک سال در میان ایرانیان	ادوارد براون	
اسناد بایگانی وزارت خارجه فرانسه		

مجلات

مجله آبادانی و مسکن	مجله فلاح
مجله بررسیهای تاریخی	آگاهی نامه وزارت فرهنگ و هنر
مجله هنر و مردم	ایران‌شهر
مجله رستاخیز	

فهرست تصاویر

فهرست تصاویر

- شکل ۱۴۸ - یک نمونه از درهای کشویی (ارسی) با شیشه‌های الوان
 شکل ۱۴۹ - دروازه دولت
 شکل ۱۵۰ - دروازه قزوین
 شکل ۱۵۱ - تخت مرمر
 شکل ۱۵۲ - تخت طاووس
 شکل ۱۵۳ - تخت نادری
 شکل ۱۵۴ - کاشی کاری کاخ گلستان
 شکل ۱۵۵ - نالار موزه
 شکل ۱۵۶ - شمس‌العماره
 شکل ۱۵۷ - عمارت بادگیر
 شکل ۱۵۸ - سردر باغ عشرت‌آباد
 شکل ۱۵۹ - قصر یاقوت (سرخه حصار)
 شکل ۱۶۰ - عمارت باغ شاه
 شکل ۱۶۱ - صاحبقرانبه
 شکل ۱۶۲ - مسجد شاه تهران
 شکل ۱۶۳ - حیاط مسجد شاه
 شکل ۱۶۴ - مسجد مهبسالار
 شکل ۱۶۵ - نمای خارجی مسجد مهبسالار
 شکل ۱۶۶ - مرقد مطهر حضرت عبدالعظیم (ع)
 شکل ۱۶۷ - گنبد و گلدسته مدرسه آقا(کاشان)
 شکل ۱۶۸ - بقعه امامزاده حسن (ع)
 شکل ۱۶۹ - بقعه امامزاده اسماعیل (ع)
 شکل ۱۷۰ - مسجد نصیرالملک
 شکل ۱۷۱ - مسجد وکیل
 شکل ۱۷۲ - کاخ خورشید
 شکل ۱۷۳ - نمونه‌ای از کاشی‌های دوره قاجار
 شکل ۱۷۴ - نمونه‌ای از کاشی‌های دوره قاجار
 شکل ۱۷۵ - خنجر با دسته عاج
 شکل ۱۷۶ - خنجر با دسته عاج

- شکل ۱۷۷ - نمونه‌ای از یک فلمنتراشن کامل
 شکل ۱۷۸ - سکه نادرشاه
 شکل ۱۷۹ - سکه عادلشاه
 شکل ۱۸۰ - سکه ابراهیم شاه
 شکل ۱۸۱ - سکه شاهرخ
 شکل ۱۸۲ - سکه کریم خان
 شکل ۱۸۳ - سکه علیمردان خان
 شکل ۱۸۴ - سکه جعفرخان
 شکل ۱۸۵ - سکه آقا محمدخان با نقش شیروخورشید
 شکل ۱۸۶ - سکه آقا محمدخان
 شکل ۱۸۷ - سکه طلا (فتحعلیشاه)
 شکل ۱۸۸ - سکه نقره (فتحعلیشاه)
 شکل ۱۸۹ - سکه فتحعلیشاه
 شکل ۱۹۰ - سکه فتحعلیشاه (ضرب سمنان)
 شکل ۱۹۱ - سکه محمد شاه
 شکل ۱۹۲ - یک سکه کمیاب محمد شاه از طلا
 شکل ۱۹۳ - سکه طلای ده تومانی (ناصرالدین شاه)
 شکل ۱۹۴ - یک سکه از ناصرالدین شاه
 شکل ۱۹۵ - سکه‌های مظفرالدین شاه
 شکل ۱۹۶ - سکه محمدعلی شاه
 شکل ۱۹۷ - یک سکه از احمدشاه
 شکل ۱۹۸ - یک سکه کمیاب از احمدشاه
 شکل ۱۹۹ - مهرهای سلاطین صفویه و افشاریه
 شکل ۲۰۰ - مهرهای سلاطین زندیه و قاجاریه
 شکل ۲۰۱ - نشان هزار تومانی آقا محمدخان
 شکل ۲۰۲ - نشان شیروخورشید فتحعلیشاه
 شکل ۲۰۳ - نشان ظفر (فتحعلیشاه)
 شکل ۲۰۴ - مدال عباس میرزا
 شکل ۲۰۵ - نشان تمثال محمدشاه
 شکل ۲۰۶ - نشان تمثال ناصرالدین شاه
 شکل ۲۰۷ - نشان اقدس برای سلاطین
 شکل ۲۰۸ - نشان اقدس برای رجال مملکت
 شکل ۲۰۹ - انواع نشانهای شیروخورشید
 شکل ۲۱۰ - نشان تمثال مظفرالدین شاه
 شکل ۲۱۱ - نشان رشادت (محمدعلی شاه)

- شکل ۲۱۲ - نشان بهاران مجلس شورای ملی
- شکل ۲۱۳ - نشان طلا (احمد شاه)
- شکل ۲۱۴ - نشان مشروطیت
- شکل ۲۱۵ - سکه آقا محمدخان
- شکل ۲۱۶ - سکه فتحعلیشاه
- شکل ۲۱۷ - سکه فتحعلیشاه با تصویر شیر نشسته
- شکل ۲۱۸ - سکه محمد شاه با تصویر شیر ایستاده
- شکل ۲۱۹ - سکه ناصرالدین شاه با نقش شیر نشسته
- شکل ۲۲۰ - سکه ناصرالدین شاه
- شکل ۲۲۱ - اثر مثبت کاری احمد صنبعی
- شکل ۲۲۲ - اثر مثبت کاری احمد صنبعی
- شکل ۲۲۳ - نقش ابوعلی سینا کار مختاری
- شکل ۲۲۴ - نقش فردوسی کار مختاری
- شکل ۲۲۵ - نقش گل، کار مختاری
- شکل ۲۲۶ - تصویر مختاری
- شکل ۲۲۷ - نقش فتحعلیشاه در طاق بستان
- شکل ۲۲۸ - یک نمونه از فرشهای دوره قاجار
- شکل ۲۲۹ - یک قالی از عهد قاجاریه
- شکل ۲۳۰ - گلیم قشقای با نقش هندسی
- شکل ۲۳۱ - پارچه کتانی گلدوزی شده
- شکل ۲۳۲ - پارچه قلمکار با نقش حیوانی
- شکل ۲۳۳ - پارچه قلمکار
- شکل ۲۳۴ - لباس زن در عهد صفویه (برگ خراسان)
- شکل ۲۳۵ - لباس زن در عهد صفویه (پارچه زری سبز - نیم تنه ابریشمی)
- شکل ۲۳۶ - لباس زن در دوره قاجاریه (شال کشمیر با سلسله دوزی)
- شکل ۲۳۷ - عروس بندر عباس در لباس محلی
- شکل ۲۳۸ - لباس زن بلوچ
- شکل ۲۳۸/۱ - تصویر فتحعلیشاه، اثر میرزا بابا
- شکل ۲۳۸/۲ - نقاشی اثر محمد صادق
- شکل ۲۳۸/۳ - تصویر یکی از اشراف، اثر محمد حسن
- شکل ۲۳۹ - تصویر فتحعلیشاه (اثر مهرعلی)
- شکل ۲۴۰ - تصویر استاد کمال الملک
- شکل ۲۴۰/۱ - یکی از تابلوهای کمال الملک
- شکل ۲۴۰/۲ - تصویر یکی از درباریان ناصرالدین شاه (اثر کمال الملک)
- شکل ۲۴۰/۳ - یکی از تابلوهای کمال الملک

- شکل ۲۴۱ - تصویر یکی از شاهزادگان فاجار
- شکل ۲۴۲ - تصویر بهرام میرزا
- شکل ۲۴۳ - اثر استاد بهرامی
- شکل ۲۴۴ - اثر استاد ارژنگی
- شکل ۲۴۵ - نمونه هایی از نقاشی روی شیشه
- شکل ۲۴۶ - نمونه هایی از نقاشی روی شیشه
- شکل ۲۴۷ - نمونه هایی از نقاشی روی شیشه
- شکل ۲۴۸ - دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر (اثر بهزاد)
- شکل ۲۴۹ - خیام (ابریق می مرا شکستی ربی) (اثر بهزاد)
- شکل ۲۵۰ - ابوعلی سینا
- شکل ۲۵۱ - اثر بهزاد
- شکل ۲۵۲ - کشتن دیو سفید
- شکل ۲۵۳ - تصویر استاد بهزاد
- شکل ۲۵۴ - نمونه خط استاد بهزاد
- شکل ۲۵۵ - تصور استاد مصورالملکی
- شکل ۲۵۶ - تصویر استاد ملک الشعرای بهار (قاضی اسداللهی)
- شکل ۲۵۷ - قباله ازدواج امیرکبیر و ملکزاده خانم
- شکل ۲۵۸ - نمونه ای دیگر از تزئین قباله های ازدواج
- شکل ۲۵۹ - صفحه ای از کتاب صباح
- شکل ۲۶۰ - خاتم کاری یکی از دیوارهای مجلس شورای ملی
- شکل ۲۶۱ - حاج خلیل گلریز خاتمی (خانم کار)
- شکل ۲۶۲ - صندلی خانم یکی از کارهای حاج خلیل گلریز خاتمی
- شکل ۲۶۳ - میز خاتم
- شکل ۲۶۴ - میز خاتم، اهدایی به ملکه انگلستان
- شکل ۲۶۵ - عقاب با خاتم کاری
- شکل ۲۶۶ - نینک کار هنرمندان وزارت فرهنگ و هنر
- شکل ۲۶۷ - نمایش طرز کار خاتم کاری
- شکل ۲۶۸ - نمونه ای از هنر سوخت
- شکل ۲۶۹ - نمونه ای از قلمدان های دوره فاجاریه
- شکل ۲۷۰ - نمونه هایی از قلمدانهای دوره فاجاریه
- شکل ۲۷۱ - یک جمعبه از کارهای دوره فاجاریه
- شکل ۲۷۲ - کوزه قلبان میناکاری با طلا و نقره (کار ابوالقاسم)
- شکل ۲۷۳ - خط شکسته درویش عبدالمجید طالقانی
- شکل ۲۷۴ - نمونه ای از خط غلامرضا اصفهانی
- شکل ۲۷۵ - نمونه ای از خط کلهر

- شکل ۲۷۶ - خط میرزا کوچک وصال
- شکل ۲۷۷ - عبدالرشید دیلمی
- شکل ۲۷۸ - خط فتح‌اله جلالی
- شکل ۲۷۹ - خط محمد قدسی
- شکل ۲۸۰ - خط شاعر شیرازی (وصال)
- شکل ۲۸۱ - خط محمد شفیع خراسانی
- شکل ۲۸۲ - خط توحید بن وصال
- شکل ۲۸۳ - خط میرعلی کاتب (نیاز)
- شکل ۲۸۴ - خط ابوالقاسم فرهنگ (وصال)
- شکل ۲۸۵ - خط حکیم وصال
- شکل ۲۸۶ - خط محمد شفیع وصال
- شکل ۲۸۷ - خط آقا نجفعلی حجاب
- شکل ۲۸۸ - خط وقار شیرازی
- شکل ۲۸۹ - خط محمد داوری وصال
- شکل ۲۹۰ - تصویر استاد حسن زرین خط
- شکل ۲۹۱ - نمونه‌ای از خط استاد زرین خط
- شکل ۲۹۲ - خط محمد حسن شیرازی
- شکل ۲۹۳ - نمونه خط نستعلیق عمادالکتاب
- شکل ۲۹۴ - خط نستعلیق جواهر رقم
- شکل ۲۹۵ - نمونه خط علی اکبر گلستانه
- شکل ۲۹۶ - نمونه خط حمید دهرین
- شکل ۲۹۷ - نمونه خط غلامحسین میرخانی
- شکل ۲۹۸ - کره جواهر نشان
- شکل ۲۹۹ - درفش شیر نشان
- شکل ۳۰۰ - افسر دوره قاجاریه
- شکل ۳۰۱ - سرباز دوره قاجاریه
- شکل ۳۰۲ - افسر زاندارم

فهرست نامها

فهرست نامها

«آ»

- آثار عجم، ۲۷۱
 آخوند ملا علی نوری، ۳۸۴
 آخوند ملائی قزوینی، ۳۸۴
 آذر تبریزی (شاعر)، ۳۰۳
 آرتسین، ۵۵۶، ۵۳۸
 آصف اللغات، ۳۸۱
 آفتاب (روزنامه)، ۳۹۶
 آقا باقر، ۱۳۹
 آقاجان کلیمی، ۱۳۳، ۱۳۴
 آقا حبیقلی (موسیقی دان)، ۱۲۷
 آقا زمان، ۱۳۹
 آقا صادق (نقاش)، ۱۳۹
 آقا محمد بیدآبادی، ۳۸۴
 آقامحمدخان، ۱۶، ۳۸، ۶۹، ۷۷، ۸۶، ۸۷، ۱۳۹، ۱۴۲،
 ۱۶۸، ۲۳۸، ۲۵۷، ۲۸۴، ۳۷۷، ۴۰۹، ۴۲۲، ۵۰۶، ۵۱۷،
 ۵۷۹، ۸۱۴
 آقا محمد شیرازی (نقاش)، ۱۵۸
 آقا مصطفی، ۲۰۸
 آقا میرزا حسینقلی (موسیقی دان)، ۱۲۸
 آقا نجف (نقاش)، ۱۳۹
 آقا نجفی، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۲۰
 آلکسی اشپسیر، ۵۱۰
 آندره گدار، ۱۵۱
 آیتا... بهیانی، ۶۵۸، ۶۶۵
- «ا»
 ابراهیم آژنگ (موسیقی دان)، ۱۲۸
 ابراهیم زرقونی (میناکار)، ۲۰۹
 ابراهیم شاه، ۶۵
 ابراهیمی نژاد، ۱۸۲
 ابن عبری، ۸۵
- ابوالحسن (اول)، ۱۳۹
 ابوالحسن صبا (موسیقی دان)، ۱۲۹، ۱۳۱
 ابوالحسن مستوفی غفاری (نقاش)، ۱۵۱
 ابوالحسن ورزی (شاعر)، ۳۲۷
 ابوالفضل نظم‌پرور (قلمدتراش ساز)، ۶۳
 ابوالقاسم حالت (شاعر)، ۳۱۵
 ابوالقاسم خالدار، ۱۳۳، ۱۳۴
 ابوالقاسم (نقاش)، ۱۴۸
 ابوطالب مدرس، ۲۰۸
 ابومحمدحسن، ۲۶۸
 اتحاد اسلام، ۳۶۶، ۳۶۷، ۶۳۵، ۶۶۳، ۷۷۲
 احتشام السلطنه، ۸۳۴
 احمد ایمانی (نقاش)، ۱۸۲
 احمد بهارست (نمایشنامه نویسن)، ۱۷۳، ۲۵۲
 احمد بهمینار، ۳۶۰
 احمد شاملو، ۳۴۰
 احمد شاه، ۵۲، ۵۳، ۷۹، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۴، ۷۷۲
 احمد صنیعی (منت‌کار)، ۹۰
 احمد قاجار، ۲۶۲، ۲۷۵
 احمد گلچین معانی (شاعر)، ۳۱۷
 اخوان ثالث (مهدی)، ۳۲۸
 ادوارد اسپنسریرات، ۴۷۲
 ادیب السلطنه سمعی، ۷۰۸
 ادیب العمالک فراهانی، ۵۱، ۲۵۹، ۲۶۹
 ادیب پیشاوری (شاعر)، ۲۹۵
 ادیب طوسی (شاعر)، ۳۱۴
 ادیب نیشابوری، ۳۱۴، ۳۶۰
 ارباب افلاطون (نمایشنامه نویسن)، ۲۵۰، ۲۵۲
 ارسلان خان (موسیقی دان)، ۱۲۵
 ارشاد (روزنامه)، ۳۹۶
 ارفع الدوله، ۴۸۳، ۵۷۵، ۵۷۶
 ارک سلطنتی، ۱۶

امیرکبیر، ۱۸، ۳۸، ۷۱، ۱۱۷، ۱۸۴، ۳۸۹، ۳۹۱، ۳۹۲،
 ۴۰۲، ۴۰۶، ۴۰۸، ۴۲۶، ۴۳۵، ۴۴۰، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۸،
 ۴۴۹، ۴۸۵، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۵، ۵۹۷، ۷۹۹،
 ۸۰۵، ۸۰۹، ۸۱۲، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۳۱، ۸۳۳

امیری فیروز کوهی، ۳۳۴

امین السلطان، ۲۹۲، ۴۹۹، ۵۲۳، ۵۲۷، ۵۳۷، ۵۶۵،
 ۶۱۴، ۶۲۴، ۶۴۶

امین الملک، ۶۲۱، ۸۷۹

امین‌اله حسین (موسیقی‌دان)، ۱۲۹

انتظام الملک، ۲۴۹

انجمن اخوت، ۱۲۹

انجمن خاقان، ۳۵۶، ۳۷۹

انجمن دانش، ۲۸۵

انجمن طلاب، ۵۸۴

انجمن مخفی، ۴۹۶، ۴۹۷

انجمن‌ها انشار، ۴۹۶

انجمن‌های مخفی، ۴۴۵، ۴۹۵

اوراق پریشان (کتاب)، ۳۰۳

اولیویه، ۴۱۸

ایرج حضرتی (نقاش)، ۱۸۲

ایرج میرزا (شاعر)، ۲۷۲

ایرج نبوی (نقاش)، ۱۷۸

ایوان مرمر، ۱۹

«ب»

بابویه (خانم‌کار)، ۱۸۸

بارون جولوس دورویتر، ۵۹۳

باغ شاه، ۱۶، ۲۶

باغ فین کاشان، ۴۱

باغ گلستان، ۲۴

باقرخان، ۲۰۲، ۷۱۰

بالاخان، ۱۳۳، ۱۳۴

بدایع الحکم، ۳۸۷

بدیع‌الزمان فروزانفر، ۳۶۰

برج نوشین، ۲۶

برومند (نسرین)، ۳۴۴

بستان السباحه (کتاب)، ۳۸۱

بسج خلقالی، ۲۱۷، ۳۳۲

ارمغان آصفی، ۳۸۱

ارمیتاز اسمیت، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۴

از پرویز تا چنگیز (کتاب)، ۳۶۴

استاد پورداوود، ۳۸۷

استاد جلال همایی، ۲۸۰

استاد جلال همایی (شاعر)، ۳۱۶

استاد خالقی (موسیقی‌دان)، ۱۱۵

استاد شهریار، ۹۹

استاد غلامحسین امیرخانی (خطاط)، ۲۲۰

استار سلگی، ۷۷۳

اسداله شیرازی، ۲۱۳

اسرار التوحید، ۳۶۰

اسکات و ارینگ، ۴۱۸

اسماعیل آرنیست، ۱۷۷

اسمعیل قدیری، ۱۳۳، ۱۳۴

اشنال، ۸۲۷

اشرف طروجی (شاعر)، ۳۰۱

اطاق مرزه، ۲۲

اعتمادالسلطنه، ۲۴۸، ۳۷۹، ۵۲۲، ۵۷۱، ۶۰۶

اعتماد السلطنه (نویسنده)، ۳۷۸

اعظم السلطان، ۲۴۹

افشار حاجی بابا، ۳۹۰

اکسیر التواریخ (کتاب)، ۳۷۶

الایرار، ۳۰۶

الشاعر شیرازی، ۲۱۴

المانثر و الأثار، ۲۴۳

الیویه، ۴۲۰

امامزاده جعفر(ع)، ۲۶۰

امامزاده حسن(ع)، ۴۳

امامزاده زید(ع)، ۴۸، ۵۰۶

امامزاده سلطان، ۴۹

امامزاده سید اسماعیل(ع)، ۴۳

امامزاده سید علاءالدین(ع)، ۱۹۱

امامزاده طاهر(ع)، ۲۹۴

امامزاده قاسم(ع)، ۴۸، ۲۷۵

امام قلی میرزا، ۳۷۹

امامی، ۲۰۸

امیر شوکت الملک، ۸۳۵